

HÀNH VI LỆCH CHUẨN KHI SỬ DỤNG MẠNG XÃ HỘI CỦA THANH NIÊN - TIẾP CẬN TỪ GÓC ĐỘ CHỨC NĂNG LUẬN

 NGUYỄN THỊ QUỲNH HOA*

Ngày nhận: 12/10/2017
Ngày phản biện: 16/10/2017
Ngày duyệt đăng: 06/11/2017

Tóm tắt: Hành vi sai lệch chuẩn mực xã hội (còn gọi là hành vi lệch chuẩn) là một hiện tượng đa dạng và phức tạp. Ở giai đoạn diễn ra những biến đổi xã hội sâu sắc thì hành vi sai lệch chuẩn mực xã hội lại càng phát triển. Trong bối cảnh hội nhập quốc tế mạnh mẽ như hiện nay, giới trẻ ngày càng có nhiều điều kiện, phương tiện để tiếp thu nhanh các giá trị văn hóa đa dạng từ nhiều kênh khác nhau, trong đó có cộng đồng mạng xã hội. Sự tiếp thu ồ ạt, không chọn lọc những giá trị văn hóa mới đã khiến một bộ phận thanh thiếu niên có những hành vi sai lệch chuẩn mực xã hội. Điều đáng nói, các hành vi sai lệch chuẩn mực của thanh niên lại đang và sẽ vẫn tiếp tục tồn tại trong lối sống của một bộ phận không nhỏ cộng đồng cư dân mạng nói riêng và của giới trẻ trong xã hội nói chung. Bài viết tìm hiểu sự tồn tại khách quan cũng như các dạng thức biểu hiện của các hành vi lệch chuẩn của thanh niên khi sử dụng mạng xã hội dựa trên việc tiếp cận quan điểm lý thuyết chức năng của R. Merton.

Từ khóa: sai lệch xã hội, chuẩn mực xã hội, mạng xã hội, thanh niên

YOUTH DEVIANCE BEHAVIOURS WHEN USING VIRTUAL SOCIAL NETWORK - AN APPROACH TO FUNCTIONAL THEORIES

Abstract: Social norms deviance behaviour (referred to as deviance behaviour) is a varied and difficult issue. It appears even more in profound social changes period. In the context of deep international integration, young people have more and more conditions and facilities to quickly receive various cultural values in many ways, including by virtual social network. The massive and unselective reception of new cultural values of young people has led some to social norms deviance behaviour. It is worth mentioning that youth deviance behaviours are and will continue to exist in a large number of netizens and young people. The article figures out the objective existence as well as the types of youth deviance behaviours when using virtual social network based on R. Merton's approach to functional theories.

Keywords: Social deviance, social norms, virtual social network, youth.

1. Một số khái niệm

Chuẩn mực

Chuẩn mực là “những mong đợi, những yêu cầu, những quy tắc của xã hội được ghi nhận bằng lời, bằng ký hiệu hay bằng các biểu trưng mà qua đó xã hội định hướng hành vi của các thành viên trong xã hội. Những mong đợi, những yêu cầu, những quy tắc xã hội đó xác định rõ cho mọi người những việc nào nên làm và những việc nào không nên làm và cần phải xử sự như thế nào cho đúng trong các tình huống xã hội khác nhau” (Phạm Tất Dong, Lê Ngọc Hùng, 1999: 251).

Hành vi đúng chuẩn

Khi một cá nhân hành xử đúng theo chuẩn mực văn hóa, chuẩn mực xã hội và vai trò xã hội của

mình như xã hội mong đợi và qui định, cá nhân đó có hành vi xã hội “đúng chuẩn”. Một hành vi đúng chuẩn ở thời đại này, ở cộng đồng này chưa chắc được coi là đúng chuẩn hay thậm chí là lệch chuẩn ở thời đại khác và cộng đồng khác.

Hành vi lệch chuẩn

Các nhà xã hội học coi khái niệm “lệch” là bất cứ hành vi nào không phù hợp với sự mong đợi của xã hội. “Lệch” là một hành vi đi chệch khỏi các chuẩn mực của xã hội. Các chuẩn mực này có thể nằm trong phạm vi gia đình, nhóm, tổ chức hay xã hội vốn được thiết lập bởi phong tục và đôi khi được hỗ trợ bởi luật pháp.

* Viện Nghiên cứu thanh niên

Mạng xã hội:

Một cách chung nhất, mạng xã hội là tập hợp các cá nhân với các mối quan hệ về một hay nhiều mặt được gắn kết với nhau.

Theo hướng tiếp cận xã hội, mạng xã hội được nghiên cứu trên quan hệ cá nhân - cộng đồng để tạo thành mạng lưới xã hội. Mạng lưới xã hội được hiểu là một tập hợp các mối quan hệ giữa các thực thể xã hội gọi chung là actor. Các thực thể xã hội này không nhất thiết chỉ là các cá nhân mà còn là các nhóm xã hội... Khi mạng lưới xã hội này được thiết lập và phát triển thông qua phương tiện truyền thông internet, nó được hiểu là mạng xã hội ảo (Trần Hữu Luyến, Đặng Hoàng Ngân, 2014:17).

Mạng xã hội tạo ra một hệ thống trên nền internet kết nối các thành viên cùng sở thích với nhiều mục đích khác nhau không phân biệt không gian và thời gian qua những tính năng như kết bạn, chat, e-mail, phim ảnh, voice chat,... nhằm phục vụ những yêu cầu cộng đồng chung và những giá trị của xã hội (Trần Hữu Luyến, Đặng Hoàng Ngân, 2014:19).

Như vậy, trong bài viết có thể hiểu mạng xã hội là một dịch vụ kết nối các thành viên cùng sở thích trên internet lại với nhau, với nhiều mục đích khác nhau. Khi các cá nhân tham gia vào mạng xã hội ảo thì khoảng cách về không gian địa lý, giới tính, độ tuổi, thời gian trở nên vô nghĩa.

Hành vi lệch chuẩn trong sử dụng mạng xã hội của thanh niên

Hành vi lệch chuẩn trong sử dụng mạng xã hội của thanh niên là những hành vi lệch với các giá trị, chuẩn mực đạo đức, văn hóa, thẩm mỹ, pháp luật khi gia nhập, kết nối mạng xã hội của thanh niên, có ảnh hưởng đến sự phát triển của chính bản thân thanh niên, cộng đồng mạng xã hội và cả cộng đồng xã hội.

2. Sự tồn tại khách quan của hành vi lệch chuẩn khi sử dụng mạng xã hội của thanh niên - tiếp cận từ góc độ chức năng luận

Mạng xã hội ngày càng trở nên phổ biến và gắn gũi với thanh niên. Bên cạnh những hành vi tích cực thì những hành vi tiêu cực, lệch chuẩn của thanh niên trên mạng xã hội cũng ngày càng đa dạng. Điều đáng nói là tại sao những hành vi tiêu cực này lại được chú ý, chia sẻ, lan đi với tốc độ chóng mặt, trong khi những hành vi tử tế trên mạng xã hội lại dễ bị chìm đi? Có thể trả lời câu hỏi này từ góc độ tiếp cận lý luận về chức năng và phản chức năng của R.Merton.

Các tác giả của thuyết chức năng quan tâm đến các chức năng của hệ thống thông qua các thành phần của hệ thống với các giá trị, chuẩn mực, thiết

chế, các nhóm xã hội. Nhà xã hội học R.Merton đã chỉ ra những thiết chế và các khía cạnh của xã hội góp phần duy trì hệ thống xã hội, coi đó là những hệ quả tích cực, có lợi cho sự trật tự, ổn định, cân bằng xã hội là *chức năng*. Ngược lại, những hệ quả tiêu cực, không có lợi, thậm chí có hại, gây mất trật tự, phá vỡ trạng thái ổn định, cân bằng xã hội được gọi là *phản chức năng*.

Hành vi lệch chuẩn có những phản chức năng đối với xã hội như sau (SDRC - CFSI, 2012):

Thứ nhất, hành vi lệch chuẩn đe dọa trật tự xã hội vì nó làm cho đời sống xã hội trở nên khó khăn và không dự đoán trước được.

Thứ hai, hành vi lệch chuẩn gây nên sự hoang mang về các chuẩn mực và giá trị của xã hội. Các thành viên không còn biết đâu là mong đợi xã hội, đâu là những điều đúng - sai để làm hay để tránh.

Thứ ba, hành vi lệch chuẩn làm xói mòn niềm tin trong xã hội. Lý do là các tương quan xã hội dựa trên tiền đề là mọi thành viên tuân thủ một số qui luật hành xử, nhưng khi hành động của các thành viên không thể đoán trước được, trật tự xã hội sẽ trở nên hỗn loạn và con người sẽ mất niềm tin vào nhau.

Thứ tư, hành vi lệch chuẩn làm phân tán các nguồn lực quý giá của xã hội. Thay vì các nguồn lực này được dùng để đáp ứng các nhu cầu xã hội, chúng lại được dùng để ngăn chặn sự phát tán của sự lệch chuẩn.

Hành vi lệch chuẩn khi sử dụng mạng xã hội của thanh niên có những phản chức năng đối với xã hội như trên. Tuy nhiên bên cạnh đó, nó cũng có những chức năng nhất định đối với chính chủ thể của hành vi là thanh niên và đối với cộng đồng cư dân mạng xã hội ở các khía cạnh:

Các hành vi lệch chuẩn khi sử dụng mạng xã hội của thanh niên giúp thoả mãn được các nhu cầu và bản năng vốn có của mỗi người, đó là sự tò mò, hiếu kỳ về những sở thích khác thường, những cái mới lạ, độc đáo; sự thoả mãn khi được giải tỏa những ẩn ức, bức xúc, khó chịu trong cuộc sống; sự vui sướng khi nhận được những lời ca tụng, tán dương, trầm trồ khen ngợi; sự tự hào khi được quan tâm, để ý từ vô số người khác; sự thoả mãn được bản tính ghen ghét, đố kỵ của bản thân trước những thành công, may mắn thực sự của người khác;...

Các hành vi lệch chuẩn khi sử dụng mạng xã hội của thanh niên góp phần làm thay đổi cuộc sống của chính họ.

Thực tế, phản ứng của cộng đồng cư dân mạng và cộng đồng xã hội đối với các hành vi lệch chuẩn của thanh niên trên mạng xã hội dù diễn ra theo chiều hướng nào: ủng hộ hay phản đối kịch liệt thì

một điều có thể nhận thấy là cuộc sống của họ sẽ khác biệt khi được nhiều người biết đến hành vi của mình. Cụ thể, họ có thể gia tăng về mặt quan hệ xã hội: nhiều người kết bạn hơn (add friend), nhiều người quan tâm, theo dõi hơn (follow) và gia tăng về lợi ích kinh tế (nhận được lời mời hợp tác làm việc nhiều hơn)...

Một số hành vi lệch chuẩn khi sử dụng mạng xã hội của thanh niên thúc đẩy sự thay đổi các giá trị, chuẩn mực xã hội, tạo ra một xu hướng phát triển nhu cầu giải trí mới của thanh niên.

Sự xuất hiện và tồn tại những trường hợp nổi tiếng “từ trên trời rơi xuống” qua mạng xã hội như Lệ Rơi, Công chúa Thủy Tề, Thánh chủ... một mặt phản ánh thị hiếu lệch lạc của bộ phận giới trẻ, nhưng mặt khác nó cũng nảy sinh dựa trên thực trạng nhàm chán, nghèo nàn và xơ cứng của lĩnh vực giải trí. Vì công chúng, đặc biệt là giới trẻ, đã cảm thấy bão hòa, chán chường với những hình thức giải trí có tính chất mô phạm và căn bản theo kiểu mô típ truyền thống với những hình thức diễn xướng “cũ mèm” nên họ nảy sinh nhu cầu cố gắng kiếm tìm hình ảnh, con người độc đáo, mới lạ để quan tâm, chú ý (Trịnh Hòa Bình, 2016).

Ở chiều hướng ngược lại, sự dị biệt, nhố nhăng, ngớ ngẩn cũng dần trở thành những giá trị làm nên sự nổi tiếng. Nó thể hiện màu sắc đa dạng trong việc định hình các giá trị, chuẩn mực giải trí mới của cộng đồng. Những người làm nghệ thuật chắc chắn không chấp nhận những “giá trị” mà Lệ Rơi, hay Công chúa Thủy Tề, Kenny Sang đem lại, nhưng ngược lại khả năng thu hút sự quan tâm, chú ý của Lệ Rơi, Công chúa Thủy Tề, Kenny Sang lại không hề kém hơn những người có giọng hát thực sự. Việc chấp nhận những “hiện tượng mạng” tuy chỉ là do thị hiếu nhất thời nhưng nó sẽ dần hình thành nhu cầu lâu dài về các giá trị giải trí mới nếu tiếp tục được cộng đồng cư dân mạng ủng hộ. Nếu không có Lệ Rơi, Công chúa Thủy Tề, Kenny Sang hay Thánh chủ... thì sẽ lại có những trường hợp khác xuất hiện một cách độc đáo, mới lạ như vậy để thỏa mãn nhu cầu giải trí của khán giả.

Có thể thấy, các hành vi lệch chuẩn khi sử dụng mạng xã hội của thanh niên giúp họ và cộng đồng cư dân mạng có thể hiểu được những giá trị, mong đợi, sở thích, nhu cầu của thanh niên trong xã hội hiện nay đang hướng tới điều gì để từ đó họ có thể tiếp tục theo đuổi và góp phần vào việc định hình các giá trị, chuẩn mực mới.

3. Các dạng hành vi lệch chuẩn khi sử dụng mạng xã hội của thanh niên

R.Merton đã sử dụng triệt để cách phân tích chức

năng luận để đưa ra cách phân loại về các dạng hành vi lệch chuẩn. R.Merton nói rằng sự tuân thủ xảy ra khi cá nhân chấp nhận sử dụng những phương tiện xã hội nhìn nhận để đạt được những mục đích mà văn hóa đề ra, còn sự lệch chuẩn là sự không phù hợp, sự “lệch pha” giữa mục tiêu văn hóa và phương tiện được thiết chế hóa (Lê Ngọc Hùng, 2008: 245). Từ cách giải thích mang tính chức năng luận về sự lệch chuẩn, Merton đưa ra bốn dạng lệch chuẩn bao gồm:

- Thứ nhất, lệch chuẩn dạng “**sáng kiến**” (innovation) xảy ra khi cá nhân hướng tới mục đích và cố gắng đạt được mục đích này với những phương tiện không phải là các phương tiện xã hội nhìn nhận.

- Thứ hai, lệch chuẩn dạng “**nghi thức**” (ritualism) xảy ra khi cá nhân chú ý thực hiện những phương tiện xã hội nhìn nhận nhưng lại lãng quên mục đích cần đạt được.

- Thứ ba, lệch chuẩn dạng “**thoát ly**” (retreatism) xảy ra khi cá nhân từ chối mục đích văn hóa lẫn phương tiện được xã hội nhìn nhận.

- Thứ tư, lệch chuẩn dạng “**nổi loạn**” (rebellion) xảy ra khi cá nhân chối bỏ mục đích xã hội lẫn phương tiện được xã hội nhìn nhận để thay thế bằng mục đích lẫn phương tiện khác.

Tổng hợp một cách đơn giản hơn thì theo Merton lệch chuẩn xảy ra khi:

- Thiếu tuân thủ luật lệ xã hội (thoát ly)
- Tuân thủ cứng nhắc luật lệ xã hội (nghi thức)
- Phản ứng chống lại luật lệ xã hội (nổi loạn)
- Sáng chế ra một luật lệ xã hội mới (sáng kiến)

Dựa vào cách phân loại về hành vi lệch chuẩn như trên của R.Merton, các dạng hành vi lệch chuẩn khi sử dụng mạng xã hội của thanh niên được nhìn nhận như sau:

Lệch chuẩn dạng “sáng kiến” (innovation):

Những hành vi lệch chuẩn dạng này bao gồm:

Hành vi thể hiện bản thân, gây sự chú ý một cách lố lăng, phản cảm

Xã hội luôn nhìn nhận và đánh giá cao những người cố gắng đạt được sự thành công, nổi tiếng bằng chính năng lực, sự nỗ lực của bản thân để tạo ra thành quả lao động có chất lượng. Thực tế hiện nay, bên cạnh một bộ phận thanh niên đạt được sự thành công và nổi tiếng theo cách được xã hội nhìn nhận đó thì một bộ phận thanh niên kiểu như “Bà Tung”, “Lệ Rơi”, “Công chúa Thủy Tề”, “Kenny Sang”, “Thánh chủ”,... lại có những hành vi lệch chuẩn theo hướng sáng tạo. Mặc dù mục đích mà các thanh niên này hướng tới là hoàn toàn chính đáng: muốn được nổi tiếng, muốn được nhiều người quan tâm, chú ý, muốn có được lợi ích về mặt kinh tế,... nhưng

cách thức mà họ thực hiện lại đang tạo nên những luồng dư luận trái chiều.

Một bộ phận dư luận cho rằng những hành vi mà Bà Tung, Công chúa Thủy Tề đang thực hiện không phù hợp với giá trị, chuẩn mực, mong đợi của xã hội khi ăn mặc dị hợm, khác người. Tuy nhiên, một bộ phận khác lại cho rằng cách mà những nhân vật này đang làm để được nhiều người biết đến là khá thú vị, thông minh, sáng tạo và có thể chấp nhận được vì nó không làm phương hại đến ai, thậm chí còn mang lại tiếng cười, niềm vui, sự thư giãn, thoải mái cho cuộc sống thời đại công nghiệp đầy rẫy những bận rộn, căng thẳng, mệt mỏi.

Hành vi sử dụng ngôn ngữ lệch chuẩn (ngôn ngữ @) trong giao tiếp trên mạng xã hội

Mục đích thanh niên sử dụng các cụm từ, thuật ngữ cách điệu, biến dạng trong giao tiếp là nhằm tạo nên sự phong phú, đa dạng, mới lạ, độc đáo, khác biệt, tránh nhàm chán và mang nét đặc sắc riêng của giới trẻ. Song cách thức họ thực hiện mục đích này lại làm phá hỏng ngôn ngữ tiếng mẹ đẻ vốn chặt chẽ, chuẩn chính về cách dùng từ, ngữ pháp, câu cú. Tuy vậy, dù dư luận xã hội có phản ứng như thế nào, ngôn ngữ @ vẫn được giới trẻ đam mê và ưa thích sử dụng.

Theo luận điểm của các nhà khoa học luận về hành vi lệch chuẩn thì hành vi trái với cái thông thường, cái phổ biến cũng là phương thức đặc trưng của quá trình tìm kiếm khả năng vượt thoát khỏi những lối mòn, khỏi tình trạng nhàm chán, đơn điệu và trì trệ trong cuộc sống, và cả trong phong cách tư duy (Đình Ngọc Thạch, 2015). Sự phá cách trong sáng tạo, hay “phá vỡ khuôn mẫu” đang không chỉ thu hút sự quan tâm mà còn cả sự tham gia của cu##a giới trẻ. Nói đúng hơn, giới trẻ đã và đang đi tìm kiếm những giá trị mới. Và hành vi sử dụng ngôn ngữ @ trong giao tiếp trên mạng xã hội và hành vi thể hiện bản thân, gây sự chú ý của Lê Rơi, Công chúa Thủy Tề,... là những dạng hành vi lệch chuẩn sáng tạo.

· **Lệch chuẩn dạng “thoát ly” (retreatism)**

Những hành vi lệch chuẩn dạng này có thể kể đến như: Hành vi đăng tải hoặc chia sẻ những hình ảnh, video clip phản cảm, thiếu văn hóa; Hành vi sử dụng ngôn ngữ thiếu văn hóa, thiếu tôn trọng người khác; Hành vi gây tổn hại danh dự cá nhân, xâm phạm đời tư của người khác; Hành vi ngụy tạo hình ảnh, bịa đặt thông tin để tạo dư luận xã hội tiêu cực; Hành vi lợi dụng mạng xã hội để thực hiện hành vi phạm tội về mặt chính trị...

Bỏ qua sự cần dứt của lương tâm, một số thanh niên lên mạng viết những dòng status tục tĩu, lăng

mạ, sỉ nhục, đe dọa người khác chỉ để thỏa mãn được sự bức tức, cáu giận nhất thời. Để bảo vệ thần tượng của mình và “hạ bệ” thần tượng của người khác, nhiều thanh niên bị cuốn vào các cuộc tranh luận, cãi vã, công kích nẩy lửa, chăm chăm vào việc soi mói, nói xấu, phản bác thần tượng của đối phương, ra sức đề cao, quảng bá cho thần tượng của mình bất chấp việc xử sự một cách thiếu văn hóa, văn minh. Hay bất chấp các quy định của pháp luật về hành vi truyền bá văn hóa phẩm đồi trụy, nhiều cư dân mạng không từ bỏ ý định và hành vi sản xuất, đăng tải những hình ảnh, video clip thiếu lành mạnh miễn sao có thể thu được lợi nhuận từ việc làm này nhiều nhất. Cũng như vậy, bất chấp các quy định của pháp luật về tội chống phá nhà nước, một số thanh niên vẫn tìm cách để câu kết, lôi kéo người khác tham gia vào những hành vi nói xấu, chê bai, đả phá chế độ chính trị và các nhà lãnh đạo chính trị quốc gia... Nhìn chung, sự lệch lạc của những người này thể hiện ở chỗ họ sống không theo các quy ước, quy định mà chỉ làm theo những điều mình muốn, hầu như họ không nghĩ đến việc thay đổi cho đúng chuẩn.

Lệch chuẩn “thoát ly” khá đa dạng và có tần suất xuất hiện nhiều hơn so với các dạng hành vi lệch chuẩn khác. Tuy vậy, loại hành vi này khó được chấp nhận dù ở hoàn cảnh nào, dù ở bối cảnh văn hóa hay tiểu văn hóa nào.

· **Lệch chuẩn dạng “nổi loạn” (rebellion)**

Diễn hình cho dạng lệch chuẩn này là hành vi tạo lập hoặc tham gia các trào lưu sống tiêu cực, thiếu lành mạnh của một bộ phận thanh niên hiện nay.

Quá trình hội nhập, toàn cầu hóa làm thay đổi nhận thức của con người, trong đó có sự thay đổi quan điểm về giá trị. Sự vận động, biến đổi của xã hội đã và đang làm yếu đi vị trí ưu thế của một số giá trị đã có trong quá khứ, đồng thời làm xuất hiện những giá trị mới một cách mau lẹ. Những giá trị mới này một mặt có thể là kết quả của những hành vi lệch chuẩn sáng tạo (sau một quá trình “kiểm định xã hội” nghiêm khắc, các giá trị mới, tốt đẹp sẽ dần được khẳng định), mặt khác nó cũng có thể là kết quả của những hành vi phản ứng chống lại luật lệ xã hội, điều này dẫn tới cả những biểu hiện rối loạn trong một số giá trị mới, thậm chí còn xuất hiện các hiện tượng “phản giá trị”, gây lo lắng, bức xúc trong xã hội (Thiên Phương, 2013). Đó chính là biểu hiện của dạng hành vi lệch chuẩn “nổi loạn”. Trên thực tế, thời gian qua hàng loạt các trào

lưu của thanh niên đi ngược lại các giá trị, chuẩn mực xã hội hiện thời như trào lưu “Nói là làm”; trào lưu khoe ảnh sau khi ân ái (Aftersex); trào lưu tự hành xác; trào lưu tạo lập các fanpage biến tướng; trào lưu “câu like bằng chuyện, ảnh sex”, trào lưu “đốt tiền cho vui”, trào lưu “khóa môi đồng giới”, trào lưu “nghe hoặc hát các ca từ nhảm nhí”, trào lưu “chụp ảnh khỏa thân khi đi du lịch”, trào lưu “che thân bằng 1 ngón tay”, trào lưu chụp ảnh “tự sướng” quái dị, trào lưu giới thiệu cách chết sao cho đẹp... xuất hiện ngày càng nhiều hơn và được coi là dạng hành vi lệch chuẩn “nổi loạn”.

* *

*

Có thể nói, bên cạnh những phản chức năng có thể nhìn nhận được một cách dễ dàng, hành vi lệch chuẩn khi sử dụng mạng xã hội của thanh niên có những chức năng nhất định đối với sự tồn tại của hệ thống xã hội: nó giúp thoả mãn được các nhu cầu và bản năng vốn có của mỗi người; góp phần làm thay đổi cuộc sống của thanh niên; thúc đẩy sự thay đổi các giá trị, chuẩn mực xã hội hiện thời. Dựa trên cách phân loại của Merton thì hành vi lệch chuẩn khi sử dụng mạng xã hội của thanh niên bao gồm 3 loại chủ yếu: lệch chuẩn dạng “sáng kiến”; lệch chuẩn dạng “thoát ly”; lệch chuẩn dạng “nổi loạn”. Các rối loạn về “chuẩn giá trị” chỉ có thể được khắc phục bằng nỗ lực tự nâng cao nhận thức của mỗi cá nhân để có sức đề kháng về văn hóa trước cái xấu; bằng sự giáo dục của xã hội và sự nêu gương của những người có trách nhiệm. Nhà trường, gia đình, các đoàn thể xã hội cần giáo dục, định hướng cho thanh niên những nhận thức đúng đắn, từ đó giúp họ biết cách sử dụng trang mạng xã hội với mục đích phù hợp. □

Tài liệu tham khảo

1. Trịnh Hòa Bình (2016), Vì sao “những trò lơ” trên mạng có sức hút?, <http://www.baomoi.com/vi-sao-nhung-tro-lo-tren-mang-co-suc-hut/c/20777012.epi>
2. Phạm Tất Dong, Lê Ngọc Hùng (1999), Xã hội học, Nxb Giáo dục
3. Lưu Song Hà (2004), Hành vi sai lệch chuẩn mực xã hội, Tạp chí Tâm lý học, số 7/2004
4. Lê Ngọc Hùng (2008), Lịch sử và lý thuyết xã hội học
5. Trần Hữu Luyến, Đặng Hoàng Ngân (2014), Mạng xã hội: khái niệm, đặc điểm, tính năng, áp lực và ý nghĩa trong thực tiễn và nghiên cứu, Tạp chí Tâm lý học, số 7 (184), 7- 2014

6. Thiên Phương (2013), Sự “lệch chuẩn giá trị” trong một bộ phận xã hội <http://www.nhandan.com.vn/chinhtri/binh-luan-phephan/item/20973602-.html>
7. SDRC - CFSI (2012), Dự án “Nâng cao năng lực cho nhân viên xã hội cơ sở ở Tp.HCM”
8. Đinh Ngọc Thạch (2015), Hiện tượng lệch chuẩn và ứng xử văn hóa của người Việt trong điều kiện hiện nay, Bài viết tham gia hội thảo “Hệ giá trị Việt Nam trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế”. Kỷ yếu hội thảo in thành sách “Một số vấn đề về hệ giá trị Việt Nam trong giai đoạn hiện tại”.
9. Hồ Diệu Thúy (2000), Điểm qua các lý thuyết xã hội học về lệch lạc và tội phạm, Tạp chí Xã hội học, số 1/ 2000

¹ TS, Viện Nghiên cứu Thanh niên, email: hoaquynh1801@gmail.com, sdt 0912521881

LỐI SỐNG CỦA SINH VIÊN...

(Tiếp theo trang 81)

sách báo. Xây dựng chương trình đào tạo về kiến thức - kỹ năng truy cập mạng cũng như định hướng, giới thiệu các luồng thông tin trên mạng cho sinh viên.

Thường xuyên mở các hoạt động ngoại khóa cho sinh viên; giúp cho sinh viên có được sự năng động sáng, tự tin nhạy bén thích nghi trong mọi hoàn cảnh; quan tâm sát sao hơn nữa tới đời sống của từng viên. Nhà trường cần đưa ra nguyên tắc rõ ràng trong học tập cũng như các lĩnh vực khác. □

Tài liệu tham khảo

1. Nguyễn Minh Hòa, “Hôn nhân và gia đình (Nhận diện và dự báo)”, NXB TP. Hồ Chí Minh 1998.
2. Lê Như Hoa (1998), “Lối sống đô thị Miền Trung, mấy vấn đề lý luận và thực tiễn”, NXB Văn hóa thông tin, Hà Nội.
3. Hermann Korte “Nhập môn Lịch sử Xã hội học”, Nguyễn Liên Hương dịch (1997). NXB Thế giới, Hà Nội.
4. Đặng Cảnh Khanh (2006), “Xã hội học thanh niên”, NXB Chính trị Quốc gia Hà Nội.
5. Mai Quỳnh Nam (2004), “Gia đình trong tám gương xã hội học”, NXB Khoa học xã hội.
6. Vũ Hào Quang (1997), “Những cơ sở lý luận để nghiên cứu hệ giá trị của gia đình”, Tạp chí khoa học Đại học Quốc gia Hà Nội.
7. Lê Thị (1998), “Sự biến đổi của gia đình trong bối cảnh đất nước đổi mới”, NXB TP. Hồ Chí Minh.
8. Kết quả điều tra thực tế từ tháng 10 đến tháng 12 năm 2015.